

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR ȘI A CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE UNIVERSITARE

Analiza situației actuale privind domeniile de studiu și ariile ocupaționale de interes la nivel național

Prezenta analiză a situației actuale privind domeniile de studiu și ariile ocupaționale de interes la nivel național a fost realizată pe baza următoarelor documente strategice (considerate a fi cele mai relevante la nivel național):

1. „PLANUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE 2007-2013” – PND
2. „PROIECTUL STRATEGIEI INTEGRATE pentru DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți 2009-2020” – PSIDRU
3. „PROGRAMUL OPERAȚIONAL SECTORIAL DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE 2007 – 2013” – POSDRU
4. „CADRUL STRATEGIC NAȚIONAL DE REFERINȚĂ 2007 – 2013 - Sinteză” – CSNR

Elemente generale

Cea mai importantă observație ce derivă din analiza documentelor strategice la nivel național este faptul că nu au fost stabilite într-o manieră explicită nici domeniile de studiu și nici ariile ocupaționale de interes național pentru un orizont de timp mediu sau lung. Această lacună majoră este semnalată chiar în cadrul documentelor analizate, fiind justificată prin lipsa unor studii sistematice, dublată de capacitatea redusă de interpretare a studiilor existente:

„Studii exhaustive și sistematice, periodice, care să reflecte fidel realitățile din domeniul educației adulților fie nu există, fie, dacă există, sunt incomplete sau nu sunt realizate credibil, exhaustiv.”
„Pentru componenta de prognoză, inclusiv în ceea ce privește cererea și oferta de calificări, dezvoltările sunt de abia într-un stadiu incipient.” (PSIDRU)

„Un impediment considerabil în calea planificării ofertei de formare profesională este incapacitatea factorilor implicați de a face distincția între cererea de forță de muncă pe termen scurt și pe termen lung. Se pune prea mult accent pe cererea pe termen scurt și pe problemele presante actuale. Capacitatea de prognoză este redusă.” (PND)

În acest sens, se poate remarca faptul că studiul privind inserția absolvenților pe piața muncii vizat de către prezentul proiect are un caracter de avangardă și se încadrează în strategia națională privind dezvoltarea resurselor umane care are printre obiective:

„Crearea unui sistem funcțional de evaluare a nevoilor reale și de definire a direcțiilor de dezvoltare a resurselor umane, în contextul actual al pieței europene și globale”

- Elaborarea unor măsuri corespunzătoare pentru dezvoltarea resurselor umane este dependentă de înțelegerea nevoilor indivizilor și ale pieței muncii. -

„Creșterea capacității de analiză și evaluare a schimbărilor survenite pe piața muncii”

- O îmbunătățire substanțială a capacității predictive, de a anticipa și compatibiliza viitoarele competențe cu nevoile pieței muncii este o condiție pentru a proiecta o capacitate de ocupare ridicată și eficientă, pentru a proiecta politici de educație și pregătire, respectiv alegeri în carieră ale indivizilor. -

„Înțelegerea nevoilor de pe piața muncii din perspectiva cererii și ofertei”

- Înțelegerea efectivă a mecanismelor de funcționare ale unei economii în post-tranziție este insuficientă și acest fapt se traduce fie în decizii eronate la nivel de politici publice, fie în întârzierea actului decizional, fie în copierea unor șabloane ce nu au decât o legătură îndepărtată cu realitatea economică și socială românească.” - (PSIDRU)

Domenii de studiu de interes național

În ceea ce privește domeniile de studiu de interes național este remarcabil faptul că lipsa nominalizării unor domenii specifice realităților românești este dublată de lipsa nominalizării unor domenii de interes la nivel european pentru orizontul de timp vizat de documente, domeniile menționate fiind doar obiective țintă pentru anul 2010. Totuși, având în vedere faptul că studiul se referă la promoții de absolvenți care și-au finalizat studiile anterior anului 2010, pot fi imaginate întrebări suplimentare pentru absolvenții acestor domenii. Având în vedere informațiile statistice sumare existente

„În comparație cu obiectivul-țintă al UE pentru anul 2010 privind creșterea cu 15% a numărului de

absolvenți ai programelor de studii superioare în matematică, științe și tehnologii, România a înregistrat o rată de creștere de 25,9% până în 2006.” (PSIDRU)

Întrebările pot fi orientate pentru a afla dacă opțiunile de carieră ale absolvenților vizează rămânerea în țară sau căutarea unei slujbe în altă țară din spațiul UE, profitând de deficitul de personal calificat din acestea. Totodată, pot fi puse unele întrebări care să pună în evidență concluziile în termeni reali a datelor statistice globale amintite sau relevanța obiectivelor europene pentru realitatea românească.

Insuficiența datelor statistice se manifestă și în ceea ce privește domeniile de studiu de interes din perspectiva candidaților (și, în plan mai general, a populației). Preferințele acestora, manifestate prin opțiunile făcute la înscriere, sunt exprimate în termeni mult prea generali:

„Preferințele la înscriere în anul școlar 2007/2008 s-au îndreptat în continuare spre facultățile de profil universitar (31,4% în sectorul public și 26,3% în cel privat), economic (23,9% public și 44,3% privat), juridic (11,5% public, 24,6% în sectorul privat) și 28,1% tehnic (în sectorul public).” (PSIDRU)

Ca urmare, pentru identificarea efectivă a domeniilor de interes este necesară o analiză statistică suplimentară a datelor primare.

Singurele mențiuni precise privind domeniile de studii de interes național vizează studiile doctorale și au la bază Strategia Națională privind Cercetarea, Dezvoltarea și Inovarea, deși și în acest caz se poate observa că orizontul de timp la care face referință aceasta (anul 2013), raportat la momentul actual, este destul de redus.

„Domeniile în care vor fi încurajate programe doctorale vor fi cele menționate în Strategia Națională privind Cercetarea, Dezvoltarea și Inovarea, care stabilește cadrul de acțiune în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării pentru perioada 2007-2013. Operațiunile finanțate din FSE urmăresc cele 9 arii prioritare identificate în Strategie, cu cel mai mare potențial în atingerea progresului social și economic: TIC; energie; mediu; sănătate; agricultură, securitatea și siguranța alimentelor, biotehnologii; produse, procese și materiale inovative; spațiu și securitate; cercetări în științe umaniste, sociale și economice.” (POSDRU)

Totuși, pentru segmentul redus de absolvenți din cohorta 2004-2005, care au continuat studiile doctorale, pot fi puse întrebări suplimentare care să evidențieze dacă domeniile de cercetare cele mai accesate și care au generat cele mai importante rezultate au fost cele considerate strategice.

Arii ocupaționale de interes național

Deși ariile ocupaționale de interes național nu sunt explicit menționate în documente, putem observa că trei categorii de ocupații se bucură de cea mai mare atenție: personalul implicat în activități de cercetare-dezvoltare, personalul care este implicat în activități educaționale și personalul medical.

În secțiunea anterioară am prezentat deja domeniile prioritare de cercetare și, de aceea, ne vom rezuma la a semnala că:

„Se estimează faptul că se va înregistra o creștere a producției și a serviciilor în sectoarele și profesiile care necesită cunoștințe noi, știință, cercetare și dezvoltare, ceea ce implică folosirea tehnologiilor de vârf și existența unei forțe de muncă cu un nivel înalt de calificare.” „Obiectivul Lisabona de promovare a societății bazate pe cunoaștere va fi, de asemenea, sprijinit prin finanțarea a 15.000 de persoane care vor beneficia de programe doctorale și postdoctorale pentru cercetare în economie și sectoare de înaltă tehnologie.” (POSDRU)

Personalul implicat în activități educaționale ocupă cel mai important spațiu în cadrul documentelor de reformă:

„Dezvoltarea resurselor umane din educație are ca obiectiv diversificarea ofertelor de educație inițială și continuă și a oportunităților de carieră pentru cadrele didactice și alte categorii de resurse umane din sistemul de educație și formare inițială.” (PND)

„Obiectivul politicii educaționale din România, de asigurare a oportunităților egale și a accesului egal la educație de calitate pentru toți, poate fi realizat atunci când cunoștințele sunt furnizate de profesori calificați. FSE va sprijini, astfel, atât dezvoltarea/îmbunătățirea formării inițiale a profesorilor (programele de licență și masterat), cât și îmbunătățirea formării continue a acestora. Eforturile avute în vedere pentru îmbunătățirea formării inițiale a profesorilor vor fi completate cu acțiuni de dezvoltare a unei oferte flexibile de formare continuă. Formarea profesorilor va viza atât pregătirea pedagogică, cât și metodică a disciplinei. Ca parte a acțiunilor de îmbunătățire a sistemelor de educație și formare, precum și pentru asigurarea accesului egal la educație, sprijinul FSE va viza dezvoltarea programelor de formare și perfecționare specifice pentru noile profesii în educație și formare, a programelor de formare și perfecționare a profesorilor în domenii legate de ocupații noi și a celor derulate în

parteneriat cu companii.” „În vederea asigurării acestui proces calitativ, împreună cu modernizarea ofertei educaționale, intervențiile FSE vor sprijini actualizarea cunoștințelor și competențelor a 75.000 profesori, formatori și alte categorii de personal din educație.”(POSDRU)

Întrebările suplimentare pentru profesori și alte categorii de personal din educație ar trebui să vizeze mai multe aspecte diferite: factori de natură motivațională, nevoile de formare și perfecționare, interesul pentru noile profesii în educație.

O abordare similară este recomandabilă și pentru personalul medical ale cărui probleme sunt menționate, de asemenea, deseori în documentele programatice:

„Problemele critice ale sistemului de sănătate românesc în materie de personal sunt: personal de specialitate în număr insuficient (mai ales pentru sectoarele preventive, medico-social, sănătate publică și managementul îngrijirilor de sănătate), inegalități în distribuția teritorială a personalului medical, pondere inadecvată a personalului auxiliar, concentrarea personalului medical în zonele urbane și spitale. Alte probleme se referă la lipsa stimulentei pentru alegerea carierei medicale și a susținerii specialiștilor tineri, slaba organizare a procesului de formare continuă și postuniversitară a medicilor, nivelul scăzut al salariilor etc.” (PND)

„Se va furniza formare profesională atât personalului medical, cât și medicilor, inclusiv în domeniul medicinei muncii (sănătatea și securitatea la locul de muncă). Totodată, problematica mediului și asigurarea sănătății vor fi abordate transversal în cadrul programelor de formare.” (POSDRU)

Având în vedere pregătirea specifică a medicilor în unități de învățământ dedicate, pentru această categorie pot fi imaginate întrebări foarte precise care să vizeze factorii motivaționali, nivelul de interes și nevoile de formare pentru domenii prioritare cum ar fi medicina muncii, medicina preventivă, etc.

Alte sectoare menționate în cadrul documentelor strategice și din care pot fi derivate arii ocupaționale de interes național sunt cele vizând tehnologii avansate și inginerie, TIC, mediu înconjurător și turism:

„Va fi furnizată formare profesională în: managementul poluării, atât preventiv, cât și corectiv, optimizarea utilizării resurselor materiale, reducerea riscului distrugerii mediului sau înlăturarea respectivelor efecte, tehnologii și produse "curate", managementul resurselor, precum energiile regenerabile și managementul ecosistemului. „Aproximativ 30.000 de persoane vor beneficia de formare în sectoarele de tehnologie avansată și inginerie, mediu înconjurător, TIC etc.” „Turismul poate contribui în mod semnificativ la creșterea PIB-ului în România. (POSDRU)

Nu în ultimul rând, un set de întrebări specifice ar trebui să vizeze persoanele care conduc propriile afaceri, direcționate în primul rând pentru identificarea necesarului de formare la nivel universitar a acestora:

„Persoanelor interesate să-si deschidă o afacere, ca persoană independentă sau ca angajator, prin furnizarea informațiilor necesare privind mediul de afaceri, oportunitățile, elaborarea unui plan de afaceri, legislația relevantă etc. (POSDRU)

Alte elemente de interes național

Suplimentar categoriilor de absolvenți ai unor domenii prioritare sau care sunt încadrați în arii ocupaționale de interes național, o atenție specială ar trebui acordată celor care provin din medii defavorizate, prin introducerea unor întrebări suplimentare care să vizeze intenția de dezvoltare a carierei în cadrul comunității din care fac parte, nevoi suplimentare de formare, dificultăți de integrare etc.

„Se vor sprijini acțiunile de combatere a excluziunii sociale și de promovare a incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile (femeile, minoritățile etnice, persoanele cu dizabilități) care reprezintă categorii dezavantajate pe piața forței de muncă, astfel încât acestea să poată beneficia de noile oportunități de angajare care vor fi create.” (CSNR)

„În plus, este necesară continuarea și extinderea măsurilor afirmative pentru tinerii ce provin din comunități defavorizate (comunitățile de romi, mediu rural, familii sărace etc.), prin creșterea numărului de locuri speciale în învățământul superior și acordarea de burse menite să susțină accesul acestor persoane la studii superioare.”(PSIDRU)

„Se va ține cont și de cerințele de dezvoltare ale zonelor cel mai puțin favorizate (orașe mici, sate, dar și localități izolate și montane cu economii în creștere).”(POSDRU)